

Asia: VN/5035/2018

Lausuntopyyntö ylimpien laillisuusvalvojen tehtävien jakoa koskevasta työryhmän mietinnöstä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Asia: VN/5035/2018

Lausuntopyyntö ylimpien laillisuusvalvojen tehtävien jakoa koskevasta työryhmän mietinnöstä

Pakolaisneuvonta ry:n lausunto

Pakolaisneuvonta kiittää mahdollisuudesta lausua työryhmän mietinnöstä.

Työryhmän mietintö on perusteellinen selonteko eduskunnan oikeusasiamiehen ja valtioneuvoston oikeuskanslerin välisestä työstä ja työnjaosta. Seuraavassa muutama huomio Pakolaisneuvonnan erityisosaamisen ja käytännön työn näkökulmasta liittyen ulkomaalais- ja turvapaikka-asioihin.

Mietinnössä nostetaan lyhyesti esille turvapaikanhakijoiden ja muiden ulkomaalaisten säilöönotto sekä turvapaikanhakijoiden oikeuksien toteutuminen. Mietinnössä ehdotetaan lasten ja vammaisten henkilöiden sekä vanhusten ja turvapaikanhakijoiden oikeuksien turvaamista koskevien asioiden keskittämistä oikeusasiamiehen kansliaan.

Pakolaisneuvonta pitää tärkeänä, että jatkossa kiinnitetään huomiota myös näiden asiaryhmien osalta käsitteiden yhdenmukaisuuteen ja tarkkuuteen. Mietinnössä on havaittavissa epätarkkuutta esimerkiksi sen osalta, mitä tarkoitetaan termillä turvapaikanhakija ja mitä tarkoitetaan turvapaikanhakijoiden oikeuksien valvonnalla. Viittaamme tämän osalta esimerkiksi ehdotuksessa mietinnön sivulla 80 rinnakkain käytettyjä ilmaisuja ”turvapaikanhakija” ja ”kansainvälistä suojelua saava”. On lisäksi huomattava, että myös muut ulkomaalaisasiat muodostavat laajan kokonaisuuden, johon liittyy keskeisiä perus- ja ihmisoikeuskysymyksiä (esimerkiksi perhe- ja yksityiselämän suojaan sekä lapsen oikeuksiin). Ulkomaalaisasioihin kuuluvat myös ns. paperittomuuteen liittyvät kysymykset.

Pakolaisneuvonta pitää hyvänä, että myös laillisuusvalvonnassa nostetaan esiin turvapaikanhakijoiden oikeuksien toteutumisen ja arvioinnin edellyttämä erityisosaaminen. Turvapaikanhakijat ovat jo lähtökohtaisesti heikossa asemassa ilman kielitaitoa ja vieraassa oikeuskulttuurissa. Lisäksi moni turvapaikanhakija on erityisen haavoittuvassa asemassa. Myös laki edellyttää erityisen haavoittuvassa asemassa olevien turvapaikanhakijoiden ja heidän erityistarpeidensa tunnistamisen ja huomioon ottamisen.

Turvapaikanhakijoiden kohdalla korostuu myös laillisuusvalvonnan osalta tiedottamisen ja neuvonnan tarve sekä myös käytännön avun tarve kanteluiden tekemiseen.

Mietinnön sivulle 60 kirjatun johdosta Pakolaisneuvonta huomauttaa, että tällä hetkellä kansainvälistä suojelua hakevien oikeusapu ei yleensä kata eivätkä turvapaikanhakijat Suomessa saa ”lakimiesapua” hakemusten tekemiseen.

Pakolaisneuvonta pitää tärkeänä, että kummallakin laillisuusvalvojalla säilyy mahdollisuus käsitellä toimivaltaansa kuuluvia asioita esimerkiksi periaatteellisesti merkittävässä kysymyksissä. Oikeusasiamiehen ja oikeuskanslerin välisen yhteistyön kehittäminen on tärkeässä roolissa laillisuusvalvonnan tehokkuuden ja yhtenäisen oikeusvarman ratkaisukäytännön kehittämisessä.

Pakolaisneuvonta painottaa olennaisena riittävien resurssien turvaamista. Työryhmän mietinnössä todetaan, että ylimmän laillisuusvalvonnan resurssit ovat jo nykyiseen tehtäväkenttään nähden liian niukat.

Marjaana Laine

johtava lakimies

Pakolaisneuvonta ry

Laine Marjaana
Pakolaisneuvonta ry